

dyngja er den mere regelmæssige og tyffkallede, der har været udfat for en langsommere Afkjøling og har derved antaget Formen af store og dybtspaltede Bobler. Sele denne Draunstrækning har inde ved Dyngjuffjeldene en Høide af 3100 Fod med jevnt Fald mod Nord, saa at den op mod Myvatnsfveiten kun er 1500 Fod over Havet*). Seg tror, at kunne påvise, at nogle af Udbruddene ved Dyngjuffjeldene rimeligvis ere foregaaede i den historiske Tid, og at der maa være Feil i Annalerne i Angivelserne af Udbruddene i Odadahraun; men det vilde føre mig for vidt her nærmere at gaa ind derpaa.

Efterat have omtalt disse ældre Lavastrømmes almindelige Beseffenhed skal jeg dernæst gaa over til Beskrivelsen af de nyere vulkanske Udbrud fra 1875 inde i Askia**). Sete fra vor Løstplads paa Nordfiden omtrent i en Mils Afstand var der Intet i Terræinforholdene, der røbede Vulkanernes Sted, men man kunde ikke være uvis om, hvor man skulde søge dem; thi der opsteg fra den sydøstlige Del af Askia uafbrudt mægtige, tætte Dampstøiler, og selv i den Afstand, hvori vi befandt os, kunde man i stille Veir tydelig høre Dampens Brusen ud af Kraterne. Den medfølgende Tav. I. forestiller de nye Kratere og de dem omgivende Fjelde, sete fra Nordfiden af Askia.

Naar man havde passeret de før omtalte Lavastrømme og nærmede sig de nye Kratere paa 1/4 Mils Afstand, fandtes Overfladen belagt med lysgul Pimpsten, udfattet ved det store Udbrud den 29de Marts tidlig om Morgenen. Først var det kun enkelte, mest større Stykker, der vare slængte ud paa Lavaen i Askia, men efterhaanden skjultes denne aldeles, og man vadede saa at sige i umaadelige Masser af Pimpsten, der bleve mægtigere, alt efter som man nærmede sig det første og nordligste Krater, hvorfra Pimpstenen var udfattet. Mange Stykker vare 2—3 Kubikfod store, men de fleste havde en Diameter af 6—8 Tommer, og hvor Pimpstensdækket var 2—3 Fod tykt, dækkede det et 25 Fod mægtigt Sneelag, der stammede fra Vinteren 1874—75, idet Pimpstenen, der er en slet Barmeleder, havde forhindret Sommervarmen fra at smelte Sneen under den.

At man først traf Pimpstenen og fortrinsvis større Stykker af samme i saa ringe en Afstand fra Krateret, og at der paa hele den øvrige Del af Askia ikke saas det ringeste Spor deraf, havde sin Grund i, at Vinden paa den nævnte Dag her maa have været VSB., hvorved alle de mindre Stykker Pimpsten vare drevne med Vinden i østnordøstlig Retning. Det er velbekjendt, at en stor Del af det østlige Island den 29de Marts dækkedes af et Par Tommer mægtigt Lag Pimpstensgrus, og paa det større Kort er antydet Grændserne for Pimpstensfaldet. Det var en stor Lykke for Landet, at de af Vulkanerne udfattede Masser bestode af Pimpsten og ikke, som saa ofte har været Tilfældet ved mange islandske Vulkaner, af den tunge sorte Afke og Lapilli; thi paa Grund af Pimpstensens stumliggende Beseffenhed er den saa let, at den kan flyde paa Vand, og den største Del af de pimpstensdækkede Strøg rensedes ogsaa i Løbet af forrige Sommer, ved at den førtes med Overfladevandet igjennem Aaløbene ud i Havet. Endnu i denne Sommer saae jeg mange Striber af sømmende Pimpstensstykker i Havet i flere Mils Afstand fra Nordøstfoden af Island. Den Skade, som dette Pimpstensdække voldte, var derfor langt fra saa stor, som man i Begyndelsen troede at have Grund til at befrygte. Det fineste Pimpstensstøv holdt sig i længere Tid svævende i Luften, før det faldt ned, og søites med Vinden over til den midterste Del af Norge, hvor man iagttog Afstefaldet Natten mellem den 29de og 30te Marts, ja naaede endog til Dalerne, Upland og Omegnen af Stockholm. Paa de sidste Steder fandt Afsteregnen Sted den 30te Marts om Formiddagen, og Pimpstensstøvet havde saaledes tilbagelagt en Strækning af 250 Mil i Løbet af 24 Timer.

I den umiddelbare Nærhed af det nordligste Krater var hele Overfladen dækket af blødt Pimpstensslam, udfattet af Vulkanen efter det store Udbrud den 29de Marts, og ved fortrinsvis at ophobe sig nærved Vulkanens Abning havde det dannet en jevnt skraaende meget flad Kogle, der kun havde en Høide af 40 Fod over Askias Lavaflade, der paa dette Sted havde en Høide af 3620 Fod over Havet. Det fugtige Pimpstensslam skred af og til ned i Kratersjølget, hvorfra det atter af Vanddampene sprøjtedes opover Randen af

*) Alle de heri angivne Høider ere beregnede efter en Mængde Observationer med et til dette Niemed i London anskaffet Aneroidbarometer. Tidligere manglede man aldeles Høidebestemmelser for denne Del af Island undtagen for de saa trigonometrisk bestemte Punkter, der have tjent som Grundlag for Gunnlaugssøns Kort.

**) Angaaende de enkelte Punktets Beliggenhed henvises til medfølgende fotolitograferede Kort i formindsket Maalestok efter Lieutenant Caroc's Originalkort.